

АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

**Підготувала: Олена СЕЛІВАНОВСЬКА,
соціальний педагог**

Запорізька початкова школа «Еврика»

“

**БУТИ ГОТОВИМ ДО ШКОЛИ – НЕ ОЗНАЧАЄ ВМІТИ
ЧИТАТИ. ПИСАТИ І РАХУВАТИ.**

**БУТИ ГОТОВИМ ДО ШКОЛИ – ОЗНАЧАЄ БУТИ
ГОТОВИМ ВСЬОМУ ЦЬОМУ НАВЧИТИСЯ**

Л.А. Венгер

АДАПТАЦІЯ – ЦЕ ПРИСТОСУВАННЯ ДИТИНИ ДО НОВИХ УМОВ

АДАПТАЦІЯ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД

**РІВНЯ
ПІДГОТОВЛЕНOSTІ
ДО НАВЧАННЯ**

**ІНДИВІДУАЛЬНИХ
ПСИХОЛОГІЧНИХ
ОСОБЛИВОСТЕЙ**

**ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ
СТВОРЕНИХ
У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**

СКЛАДОВІ РІВНЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ДО НАВЧАННЯ

МОТИВАЦІЙНА

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА

ЕМОЦІЙНО - ВОЛЬОВА

КОМУНІКАТИВНА

ІНДИВІДУЛЬНО – ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

ПОКОЛІННЯ Z

- Особливості нервової системи дитини
- Темперамент
- Характер
- Рівень особистого розвитку

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СТВОРЕННІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

- ✓ **Облаштовані відповідні зони класної кімнати**
- ✓ **Навчання відбувається лише в першу зміну**
- ✓ **Уроки тривають 35 хвилин**
- ✓ **Перші два тижні не більше трьох уроків на день**
- ✓ **Перерви тривають від 15 хвилин**
- ✓ **На кожному уроці проводять фізкультурні хвилинки**
- ✓ **Основним методом навчання є гра**

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ -

ЦЕ ВХОДЖЕННЯ ДО НОВОЇ СИСТЕМИ ВИМОГ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОНАННЯМ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

ПРОЦЕС ВЗАЄМОДІЇ ОСОБИСТОСТІ Й СЕРЕДОВИЩА полягає в пошуку й використанні адекватних засобів і способів задоволення основних потреб, до яких належать потреба в безпеці, фізіологічні потреби (у їжі, сні, відпочинку тощо), потреба в прийнятті та любові. Визнанні та повазі, у самовираженні, самостверженні й у розвитку. Тим самим закладаються можливості для успішної соціальної адаптації й соціалізації дитини.

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ -

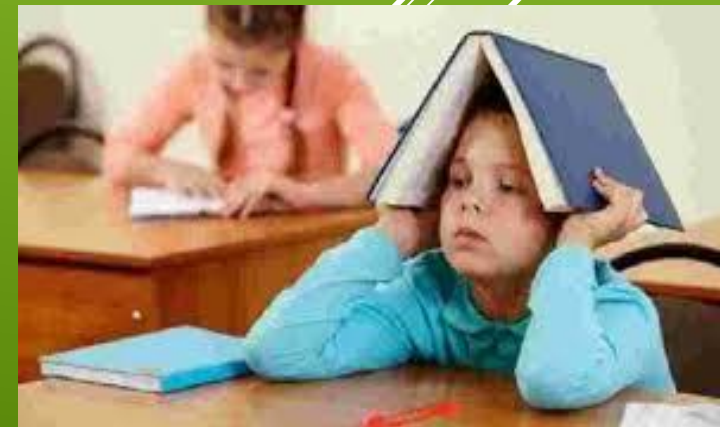
ЦЕ ПРОЦЕС ВХОДЖЕННЯ ДО УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ.

СОЦІАЛЬНУ АДАПТАЦІЮ розглядають як завершальний, підсумковий етап адаптації в цілому. Що забезпечує як фізіологічне і психологічне, так і соціальне благополуччя особистості. Першокласник повинен пристосуватись до вимог тих соціальних груп, що характерні для школи(учнівська група, вчителі, інші класи тощо).

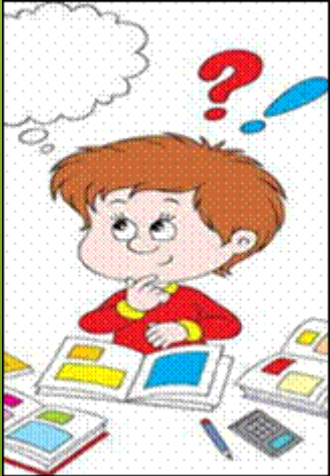

ФОРМИ ШКІЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ

- ✓ НЕПРИСТОСОВАНІСТЬ ДО ПРЕДМЕТНОЇ СТОРОНИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ;
- ✓ НЕВМІННЯ ДОВІЛЬНО КЕРУВАТИ СВОЄЮ ПОВЕДІНКОЮ;
- ✓ НЕВМІННЯ УВІЙТИ В ТЕМП ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ(ЧАСТИШЕ ЗУСТРИЧАЄТЬСЯ В СОМАТИЧНО ОСЛАБЛЕНИХ ДІТЕЙ, ІЗ ЗАТРИМКАМИ РОЗВИТКУ, СЛАБКИМ ТИПОМ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ);
- ✓ ШКІЛЬНИЙ НЕВРОЗ АБО «ФОБІЯ ШКОЛИ» - НЕВМІННЯ РОЗВ'ЯЗАТИ ПРОТИРІЧЧЯ МІЖ СІМЕЙНИМИ І ШКІЛЬНИМИ «МИ».

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

- ✓ **Зміна режиму життєдіяльності.** Дорослий повинен чітко, зрозуміло розкривати вимоги та доброзичливо контролювати їх виконання, використовуючи переважно схвалення дій дитини.
- ✓ **Специфіка відносин з учителем.** Учитель займає іншу позицію, ніж вихователь дитячого садочку. Він оцінює, насамперед, результати діяльності учня, а не його особистість. Дитина ж прагне до схвалення своїх дій з боку дорослого, а при відсутності схвалення вважає, що дорослий його «не любить».
- ✓ **Нові вимоги в сім'ї,** члени якої починають серйозніше ставитись до дитини, до її діяльності в школі. Зростає обов'язковість у поведінці дитини. У центрі відносин з батьками – результати й процес учіння.
- ✓ **Згасання інтересу до школи при прояві перших труднощів у навчанні, коли потрібно докласти зусиль, проявити наполегливість, працездатність.** Подальший розвиток позитивної навчальної мотивації залежить від формування навчальної діяльності.

ФІЗИЧНІ ЕТАПИ ШКІЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

ВІД 1 ДО 3 ТИЖНІВ

«ФІЗІОЛОГІЧНА БУРЯ»

ДО 2 МІСЯЦІВ

«БУРЯ ЗАТИХАЄ»

ДО 5 МІСЯЦІВ

«РОЗПОГОДЖЕННЯ»

РОЗУМОВА РОБОТА

СТАТИЧНЕ СИДІННЯ

НАПРУГА

Знижуються або підвищуються тиси. Скарги на головну біль. Лікарі діагностують шум у серці, порушення нервово-психічного здоров'я(поява страху)

ПЕРЕВТОМА

РІВНІ АДАПТАЦІЇ

ВИСОКИЙ

СЕРЕДНІЙ

НИЗЬКИЙ

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ АДАПТАЦІЇ

ПЕРШОКЛАСНИК ПОЗИТИВНО СТАВИТЬСЯ ДО ШКОЛИ

- ✓ Правила і вимоги сприймає адекватно
- ✓ Навчальний матеріал засвоює легко
- ✓ Глибоко і повно оволодіває програмним матеріалом
- ✓ Розв'язує ускладнені задачі, чемний, уважно вислуховує вказівки та пояснення вчителя
- ✓ Доручення виконує хоче й сумлінно, без зовнішнього контролю
- ✓ Виявляє високу зацікавленість до самостійної навчальної роботи, готується до всіх уроків
- ✓ Має у класі позитивний статус

СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ АДАПТАЦІЇ

ПЕРШОКЛАСНИК ПОЗИТИВНО СТАВИТЬСЯ ДО ШКОЛИ

- ✓ Відвідування уроків не викликає у нього негативних переживань, розуміє навчальний матеріал, коли вчитель пояснює досить детально і наочно
- ✓ Засвоює основний зміст програми з усіх предметів, самостійно розв'язує типові задачі
- ✓ Зосереджений і уважний під час виконання завдань, доручень, вказівок учителя, водночас потребує контролю з боку дорослого
- ✓ Зосередженим буває тільки тоді, коли робить щось цікаве для себе
- ✓ Майже завжди готується до уроків
- ✓ Доручення виконує сумлінно
- ✓ Дружить з багатьма однокласниками

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ АДАПТАЦІЇ

ПЕРШОКЛАСНИК НЕГАТИВНО АБО БАЙДУЖЕ СТАВИТЬСЯ ДО ШКОЛИ

- ✓ Часто скаржиться на здоров'я, прагне самопочуття, у нього переважає пригнічений настрій
- ✓ Спостерігаються порушення дисципліни
- ✓ Матеріал, який пояснює вчитель, засвоює фрагментарно
- ✓ Самостійна робота з підручником викликає труднощі, під час виконання самостійних завдань не виявляє до них інтересу
- ✓ До уроків готується не регулярно. Потребує постійного контролю, систематичних нагадувань і спонукань як з боку вчителя, так і з боку батьків
- ✓ Доручення виконує під контролем і без особливого бажання
- ✓ Пасивний, близьких друзів не має, знає імена й прізвища лише частини однокласників

ДЛЯ ТОГО, ЩОБ КРАЩЕ АДАПТУВАЛАСЯ ДИТИНА ДО ШКОЛИ ПОТРІБНО:

- ✓ Створення сприятливої психологічної атмосфери для дитини з боку всіх членів родини
- ✓ Формуванню інтересу до школи, прожитого шкільного дня
- ✓ Обов'язкове знайомство з учнями інших класів і можливість їх спілкування після школи
- ✓ Неприпустимість фізичних заходів впливу, критики на адресу дитини, особливо в присутності інших людей (бабусь, дідусів, однолітків тощо)
- ✓ Урахування темпераменту дитини в період адаптації до шкільного навчання
- ✓ Надання дитині самостійності в навчальній роботі
- ✓ Заохочення дитини. Моральне стимулювання досягнень дитини. Розвиток самоконтролю та самооцінки, самодостатності дитини

ЯК МОЖУТЬ ДОПОМОГТИ БАТЬКИ?

1. Пояснити дитині, що означає «бути школярем» та для чого це потрібно. Розповідати про школу, про існуючі в ній правила, щоб дитина була обізнана і, відповідно, відчувала себе впевнено, не боялася і не сумнівалася у своїх здібностях.
2. Продумати режим дня і суворо його дотримуватися.
3. Навчити дитину задавати питання вчителю(не боятися).
4. Розвивати навички емоційного контролю, вміння підкорятися правилам.
5. Пояснити, що означає «Акуратно», «старанно», формувати самооцінку.
6. Формувати комунікабельні здібності.
7. Підтримувати бажання вчитися.
8. Вислуховувати уважно дитину, радити, як діти и тій чи іншій ситуації.
9. Активно взаємодіяти з учителем, соціальним педагогом та психологом закладу освіти.

АДАПТАЦІЙНІ АКЦЕНТИ ДЛЯ БАТЬКІВ!

РЕЖИМ

**ПОВНОЦІННЕ
ХАРЧУВАННЯ**

**СПАТИ ЛЯГАТИ НЕ
ПІЗНІШЕ 21.00**

УВАЖНІСТЬ

**НЕ ЗАПИТУЙТЕ: «ЯК
СПРАВИ?»**

**ЗАПИТУЙТЕ: «ЯКИМ
БУВ ДЕНЬ?»**

АДАПТАЦІЙНІ АКЦЕНТИ ДЛЯ БАТЬКІВ!

**ЗАСЕРЕДЖЕННЯ
НА УСПІХАХ**

**НЕ ПОРІВНЮЙТЕ
СВОЮ ДИТИНУ З
ІНШИМИ**

**ЗВЕРТАЙТЕ УВАГУ
НА ТЕ, ЩО
ЗМІНИЛОСЬ**

ІГРАШКА

**ДОЗВОЛЯЙТЕ БРАТИ
ДО ПЕВНОГО ЧАСУ**

**ПОЯСНІТЬ, ЩО
ГРАТИСЬ МОЖНА ПІД
ЧАС ПЕРЕРВИ**

АДАПТАЦІЙНІ АКЦЕНТИ ДЛЯ БАТЬКІВ!

**АКТИВНИЙ
ВІДПОЧИНОК**

**АКТИВНЕ РУХАННЯ НЕ
МЕНШЕ 3 ГОДИН**

**ПРОГУЛЯНКИ,
СПІЛКУВАННЯ**

**«НІ»
ПЕРЕВАНТАЖЕН
НЮ**

**НЕ ВІДВІДУЙТЕ
ЗАНЯТТЯ В ГУРТКАХ
ПЕРШІ МІСЯЦІ
НАВЧАННЯ**

**НЕ ДУБЛЮЙТЕ
ШКОЛУ ВДОМА**

ЯК ЗРОЗУМИТИ, ЩО ДИТИНА АДАПТУВАЛАСЯ?

- ✓ ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ВИКЛИКАЄ У ПЕРШОКЛАСНИКА ПОЗИТИВНІ ЕМОЦІЇ, ВИН УПЕВНЕНИЙ В СОБІ І НЕ ВІДЧУВАЄ СТРАХ.
- ✓ ДИТИНА СПРАВЛЯЄТЬСЯ ЗІ ШКІЛЬНОЮ ПРОГРАМОЮ.
- ✓ ДИТИНА ПРОЯВЛЯЄ САМОСТІЙНІСТЬ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ І ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ДОРΟΣЛИХ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК САМОСТІЙНО СПРОБУВАЛА ЙОГО ВИКОНАТИ.
- ✓ ПЕРШОКЛАСНИК ЗАДОВОЛЕНИЙ СВОЇМИ СТОСУНКАМИ З ОДНОЛІТКАМИ .

**ДАВАЙТЕ ЗОРОБИМО ВСЕ МОЖЛИВЕ, ЩОБ НАЙПЕРШІ КРОКИ,
ЗРОБЛЕНІ КОЖНОЮ ДИТИНОЮ-ПЕРШОКЛАСНИКОМ У
ШКІЛЬНОМУ СВІТІ, БУЛИ ПОЗИТИВНИМИ, РОДІСНИМИ І
ВПЕВНЕНИМИ!**

**БАЖАЮ, ЩОБ ДИТИНА БУЛА ПРИЙНЯТА І СПРИЙНЯТА ТАКОЮ,
ЯКОЮ ВОНА Є З УСІМА СВОЇМИ ПОЧУТТЯМИ, ДУМКАМИ,
ЗНАННЯМИ, ПРОБЛЕМАМИ, ВЕЛИКИМИ І МАЛИМИ ПОДІЯМИ В
ОСОБИСТОМУ ЖИТТІ!**

